

Płazy

Przemysław Kurek, Tomasz Święciak

STANOWISKA ROPUCHY PASKÓWKI *BUFO CALAMITA* W PARKU KRAJOBRAZOWYM ORLICH GNIAZD I JEGO OTULINIE

W latach 2001-2004 odkryto kilka nieznanych dotychczas stanowisk występowania paskówki *Bufo calamita* w Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd i okolicy (powiat myszkowski, tab.). Nigdy wcześniej nie prowadzono tu obserwacji ukierunkowanych na wykrycie paskówki, a wszystkie niżej wymienione są efektem przypadku. Wyjątkiem był rok 2004, kiedy to spenetrowano potencjalne siedliska tego gatunku. Ponieważ paskówka należy do najbardziej sucholubnych przedstawicieli naszych ropuch i występuje w środowiskach piaszczystych (lekkie gleby), na pograniczu borów sosnowych czy nawet na wydmach (Herczek i Gorczyca 1999), można przypuszczać, że występowanie jej na Jurze nie ogranicza się tylko do wymienionych w tabeli stanowisk, gdyż miejsc takich jest bardzo dużo w tej okolicy.

Większość stwierdzeń pochodzi z okolic: Jaworznik, Światowit, Myszków. Obszar ten jest niewielki, można więc uznać, że obserwowane osobniki należą do jednej większej lokalnej populacji. Przypuszczenia te mają uzasadnienie, jeżeli uwzględnimy pojedyncze obserwacje poczynione pomiędzy tymi miejscowościami. Natomiast stanowiska z rejonu Łutowca, Zawady, i Poczesnej są oddalone, również od siebie, stanowiąc odrębne stanowiska. Analizując kolumnę „Środowisko” można zauważyć, że ważnymi ostojami dla paskówki są wyrobiska surowców mineralnych (piaskownia Łutowiec, żwirownia Nowa Wieś, wyrobisko Poczesna). Dowodzi to potrzeby istnienia takich miejsc dla egzystencji lokalnych populacji tego gatunku na wspomnianym terenie, a wobec zagrożenia przez rekultywację – konieczności ich ochrony. Można uważać, że powyższe dane są o tyle ważne, iż gatunek ten nie był nigdy stwierdzany podczas corocznych akcji ochrony płazów przeprowadzanych przez różne oddziały Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w latach 2000-2004. Polegały one na wyłapywaniu płazów przy drogach przecinających trasy ich wędrówek do miejsc rozrodu. Zarówno sprawozdania z PK Orlich Gniazd (okolicy Złotego Potoku, gdzie, np. akcję wyłapywania płazów w 2003 roku prowadzono w terminie 3 IV – 5 V), jak i Żywieckiego PK (Kocierz Rychwałdzki, Wisła Czarne, okres 22 III – 22 IV 2003) oraz PK Cysterskie Kompozycje Rud Wielkich (Szymocięce, Bełk, Rudy, okres 27 III – 23 V 2003) nie nadmieniają nic o odłowieniu jakichkolwiek osobników paskówki.

Jest gatunkiem rozpoczynający gody późną wiosną, o przedłużonym okresie składania jaj. Jednak przeciętnym terminem jej pojawiania się w stawach i początku godów jest koniec kwietnia, z największym nasileniem w maju i czerwcu (Juszczak 1987). Dlatego na podstawie przeprowadzonych akcji (tu trwających zbyt krótko) nie można z pewnością stwierdzić, że gatunek ten nie występuje na terenach gdzie prowadzono wyłapywanie płazów, choć nie był tam stwierdzony.

Paskówka jest naszą najmniejszą, a zarazem najrzadszą ropuchą, mimo że jej zasięg występowania obejmuje cały Niż Polski. Występuje lokalnie i rzadko, o czym świadczą dane literaturowe (np. Sosnowski 1997, Stachyra, Tchórzewski *et al.* 2004). Paskówkę z okolic Częstochowy podaje Juszczak (1987), brak jednak w jego pracy bardziej szczegółowych danych co do lokalizacji stanowisk. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku „Atlasu płazów i gadów Polski” (Głowaciński i Rafiński 2003), w którym zasygnalizowano jedynie jej występowanie na opisywanym terenie.

Tab. Rozmieszczenie stanowisk paskówki *Bufo calamita* w Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd i jego otulinie

Table. Distribution of sites of the running toad *Bufo calamita* in the Orle Gniazda Landscape Park. (1) - date of observation, (2) - number of individuals, (3) - locality, (4) - habitat

Data obserwacji (1)	Liczba osobników (2)	Miejscowość (3)	Środowisko (4)
10 VII 2004 13 VII 2004	1 <i>ad.</i> , ok. 100 <i>juv.</i> w sadzawce 1 os.	Łutowiec	Piaskownia o powierzchni ok. 10 ha, częściowo zrekultywowana, porośnięta sosną, obecne jedno niewielkie zagłębienie z wodą.
2001	5 os.	Myszków Nowa Wieś	Żwirownia
3 VIII 2003 28 VII 2004	19 os. 5 os.	Helenówka-Światowit	Bagno leśne w otoczeniu boru sosnowego
Wiosna 2004	2 ♂♂	Cmentarz Światowit	Obecne w sąsiedztwie oczko wodne, ugory otoczone zabudowaniami i lasem
Wiosna 2004	2 ♂♂	Myszków, Os. Szyszki	Mozaika środowisk, tereny piaszczyste, ugory itp.
2001	2 os.	Zawada	Oczko wodne wśród ugorów na skraju wsi Zawada
2000	2 os.	Poczesna	Wyrobisko wypełnione wodą pośród łąk i ugorów
Wiosna 2004	4-5 ♂♂	Jaworznik	Ekstensywnie użytkowany staw hodowlany

Literatura

- Głowaciński Z., Rafiński J. (red.) 2003. *Atlas płazów i gadów Polski, status – rozmieszczenie – ochrona*. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa-Kraków.
- Herczek A. Gorczyca J. 1999. *Płazy i gady Polski*. Wyd. Kubajak Krzeszowice.
- Juszczak W. 1987. *Płazy i gady krajowe*. PWN, Warszawa.
- Sosnowski J. 1997. *Płazy Spalskiego Parku Krajobrazowego*. Kulon 2: 57-62.
- Stachyra P., Tchórzewski M., Kobylas T., Marczakowski P., Michalczyk W. 2004. *Stanowisko ropuchy paskówki Bufo calamita na Zamojszczyźnie*. Chrońmy przyr. ojcz. 60, 1: 85-91.

Adresy autorów:

Przemysław Kurek, Mirów 31, 42-320 Niegowa, e-mail: kurekp3@wp.pl

Tomasz Święciak, ul. Kościuszki 116, 42-300 Myszków

SITES OF THE RUNNING TOAD *BUFO CALAMITA* IN THE ORLE GNIAZDA LANDSCAPE PARK AND ITS BUFFER ZONE

Summary

In 2001-2004, running toads were surveyed in the Orle Gniazda Landscape Park and its buffer zone (southern Poland). It has been found that sites Jaworznik, Światowit and Myszków may form a single larger area of its occurrence, whereas Łutowiec, Zawada and Poczesna should be considered as separate sites. The value of these data is augmented by the fact that actions for the protection of amphibians organized in 2000-2004 by different sections of the Ensemble of Landscape Parks in the Silesian Province failed to discover this species.